XVII. évfolyam. **Zomborban, 1894. október 9-én, kedden.** **80. szám.**

ELŐFIZETÉS:
Egész évre . 6 ft.
Fél évre . . . 3 ft.
Negyed évre 1 ft. 50 kr.

A lap szellemi részét illető küldemények a **szerkesztőnek**, anyagiak a **laptulajdonosnak** küldendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DÍJ:
egy 1 hasábos petit sor 10 kr., többszöri hirdetésnél olcsóbb.
Nyilttér sora 25 kr.
Bélyegdíj minden hirdetésnél 30 kr.
A hirdetések **Bittermann Nándor** könyv- és könyomdájában és a szerkesztőnél fogadtatnak el.
Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr. | **Megjelen minden kedden és pénteken.** | **Egyes szám ára 10 kr.**

Megyénk községi rendőrsége.

Zombor, október 8.

A megyei közrendészetre nézve nagy fontosságu lesz október hó 15-ike, amikor a községi rendőrségi intézmény az egész vonalon életbe lép. A rendőrség részére készült szolgálati utasitás, melyet a belügyminiszter ez év február hó 23-án jóváhagyási záradékkal ellátott, közre van bocsájtva. Ez alkalmat használjuk fel, hogy megyénk közrendészetéhez néhány szót szóljunk. Ismeretes, hogy a kiegyezést követő években a rendészet és közbiztonság ügye az egész országban igen rossz lábon állott; megyénk is meg volt áldva a felelős őrök szerencsétlen intézményével, ami valóságos paradicsom volt a különféle rendű és rangu tolvajok és lókötők részére, a vagyonbiztonság minimumát is alig lehetett vele elérni.

A törvényhatóságok és községek rendezéséről hozott törvények, a közbiztonsági ügyet meghagyták a megye és község autonom intézkedési jogkörébe. Bár a leghelyesebb lett volna már akkor azt keresztül vinni, ami a kormánykörökből kiszivárgott hirek szerint legujabban teljes határozottsággal célba van véve, a közbiztonsági ügynek állami szervezése az egész országban. Nézetünk szerint csak a központilag, a kir. csendőrség mintájára szervezett államrendőrség lesz hivatva a közérdeknek teljesen megfelelni.

Minthogy azonban a közbiztonsági ügy, a gyökeres reformig, okvetlenül javitásra szorult, a megyéknek saját erejükből kellett a javitás módozatairól gondoskodni.

Legcélszerűbbnek mutatkozott e célra a központilag, egyöntetűen szervezett községi rendőrség.

Megyénk alispánjának kiváló gondját képezi már évek óta a megyei közrendészeti ügynek erős, egészséges és biztos szervezetet teremteni, mely a lehetőséghez képest a legjobban biztositandja a polgárok személy- és vagyonbiztonságát. Hosszas tanulmányok és tárgyalások eredménye a most közrebocsájtott elaboratum, mely alispánunk koncepciója, s amelynek irányelvei szerint e hó 15-én az egész megyében megkezdi működését a községi rendőrség.

A szervezet egyszerű és logikus. A községben a rendőrvezető élén községi rendőrök látják el a közbiztonsági teendőket, — közig. járásonkint egy felügyelő őrködik a kötelességek pontos teljesitésére. Végső fokban a főszolgabirók, illetve az alispán gyakorolják a felügyeleti és intézkedési jogot. Őrködik és intézkedik továbbá a községek közbiztonsági ügyeiben a m. kir. csendőrség is, melynek a közs. rendőrség szolgálatilag is alá van rendelve.

A közs. rendőrség megállapitott létszáma a következő:

apatini járás	(9 község)	48	rendőrrel.
bajai „	(12 község)	77	rendőrrel.
almási „	(9 község)	76	rendőrrel.
zombori „	(10 község)	64	rendőrrel.
hódsághi „	(12 község)	57	rendőrrel.
palánkai „	(13 község)	69	rendőrrel.
ujvidéki „	(14 község)	73	rendőrrel.
kulai „	(9 község)	48	rendőrrel.
topolyai „	(9 község)	62	rendőrrel.
zentai „	(2 község)	24	rendőrrel.
ó-becsei „	(5 község)	62	rendőrrel.
zsablyai „	(5 község)	32	rendőrrel.
titeli „	(10 község)	43	rendőrrel.

A községi rendőrök összes száma a megyében: 735.

Maga a kiadott szakszerű és részletes utasitás kimeritő utmutatásokat tartalmaz a rendőrség jogairól és kötelezettségeiről. A különös esetekre szóló utasitásban a következő cimeket találjuk: segélynyujtás az utcán előforduló szerencsétlenségeknél, a rögtöni első segély, megfagyottak, vizbefultak, akasztottak, ártalmas légnemekben megfultak, mérgezések, vérzés csillapitása, ájulás, szülés, talált hullák, égési sebek . . . stb.

Őszinte örömmel üdvözöljük a községi rendőrségnek a megye egész területén való életbe léptetését, s hisszük — hogy az államrendőrség behozataláig is — közrendészeti ügyünk terén jótékony eredményeknek lesz okozója, — nagy elismeréssel kell adóznunk a megye alispánjának, mert abban, hogy az uj rendőrségi szervezet szerencsés megoldást nyert, a legnagyobb része neki van.

Ujdonságok.

Személyi hir. Schmausz Endre alispán és Zákó Milán orsz. képviselő, a jegricska vizi társulat kormánybiztosa, helyszini tárgyalások eszközlése céljából tagnap, Bresztovác, Hódságh és Lalityra utaztak.

Hirek az ügyvédi kamarából. Vértesi Károly és Vargai Ferenc ügyvédek, a szabadkai ügyvédi kamara lajstromába felvétettek.

Szulik-emlék leleplezési ünnepélye f. hó 29-én fog megtartatni a Szent István társulat által.

Meghivó. Bács-Bodrogh vármegye és e megye szabad királyi és rendezett tanácsu városai területén levő tűzoltó-testületeinek szövetsége 1894. évi október hó 22-én reggeli 9 órakor Zentán az „Eugen“ szálló disztermében tartja évi rendes közgyűlését. Tárgysorozat: 1. Titkári jelentés. 2. Az 1893. évi szövetségi pénztári számadásra vonatkozó számvizsgáló bizottsági jelentés. 3. Tűzoltói szaktanfolyam rendezése. 4. Járási tűzfelügyelők ügyrendje. 5. Esetleges inditványok — melyek a közgyűlést megelőzőleg 3 nappal az elnökségnek bejelentendők — és folyó ügyek. 6. A jövő évi rendes közgyűlés helyének meghatározása. 7. Általános tisztujitás. — Tudnivalók: 1. A szövetségi alapszabályok 19. §-a szerint, az alapszabályok megváltoztatására célzó netáni inditványok a szövetkezeti elnöknél legalább 30 nappal előbb bejelentendők. 2. Az alapszabályok 15. §-a értelmében a szövetséghez tartozó minden tagtest (tűzoltótestület) 50 működő tag után 1 = egy szavazattal és azon felüli létszám 2 = két szavazattal bir, melyet az e célra — parancsnoksági, illetve választmányi ülés határozatából kifolyólag — irásilag meghatalmazottak gyakorolnak. Az ebbeli meghatalmazás a közgyűlés előtt az elnöknek adandó át. 3. A tanácskozáson minden, a szövetséghez tartozó tűzoltó részt vehet. 4. A közgyűlésre megjelenő szövetségi tagok kéretnek egyenruhában megjelenni. 5. A zentai önkéntes tűzoltó-testület — a közgyűlés alkalmából — a következő programmot állapitotta meg: a) érkezés és fogadtatás október hó 21-én délután 4 és ½5 órakor érkező vonatnál, ahol a közgyűlésre érkező bajtársak lakásjegyeiket is átveendik; b) ugyanaz nap az „Eugen“ vendéglő üvegtermében estebéd; c) október 22-én délelőtt 8 órakor gyülekezés az őrtanya helyiségében és 9 órakor felvonulás a közgyűlés termébe; d) a közgyűlés befejezte után az alapszabályszerű tűzoltó-gyakorlat tartatik meg és ennek végeztével az „Eugen“ szálló üvegtermében társas ebéd lesz.

Király nevenapja. F. hó 4-én, mint őfelsége névnapján, Apatinban fényes isteni tisztelet volt, melyen az összes hivatalokon kivül nagyszámu közönség is részt vett.

Honvédönkéntesek vizsgái. Megirtuk a multkoriban, hogy a zombori honvédzászlóalj két önkéntese sikerrel letette a tart. tiszti vizsgát. Most utólag értesitenek bennünket az egész kerületben elért eredményekről. E szerint honvédkerületünkben 40 önkéntes állott a vizsgáló bizottság előtt, melynek Beősze Gyula őrnagy, zombori zászlóaljparancsnok is a tagja volt, és a 40 jelölt közül 4 elbukott. (Tehát 10%; a budapesti kerületnél 50 közül 10 bukott el, tehát 20%). A mi ezredünkben, a melynek kiegészitő kerülete az egész vármegyére kiterjed 1 bukott el. Letették: dr. Lallossevits János (a legjobb a kerület önkéntesei között), Kocza Pál, Fischóf Zsigmond, Vass Károly és Reich Aladár.

Rendjelviselési engedély. Grcsits János az ujvidéki gör. kel. szerb főgimnázium tanára rendjelviselési engedélyt kapott a crnagórai Daniló-rend negyedik osztályára.

A „BÁCSKA“ tárcája.

Utközben.

Hajónk tovasiklik a vízen;
Már ködbe borult a kelet,
Nyugaton még véraranyával
Pompázik az ég-peremet.

Alattunk víg kacajjal
Csapkodnak a porzó habok:
Felettünk néhány csillag
Néma sugára ragyog.

A part mosódott képe
Már puszta képzelet:
A messzeség elnyelte
A várost, a hegyeket.

Én álmatag nézek utána
Hol a lelkem visszamaradt;
Egy síró lányka fülébe
Susog ő vigaszszavakat.

Virter Ferenc.

KÉPEK A BOSZNIAI ÉLETBŐL.

Irta: Del Toró.

XIV.

Midőn vacsora után az asztaltól felakartam kelni, hogy fölmenjek a szobámba, az egyik torzon-bor bandita, a ki vad kinézése után itélve, a többiek vezére lehetett, utamba állt. Azt hittem, hogy most ütött a végórám, hirtelen a puskámhoz kaptam hát, mely az ikszlábu asztalhoz támaszkodva, mellettem nyujtózkodott.

A vezér intett, hogy nem lesz rá szükségem, azután megfogta a kezemet (éreztem, hogy a hideg végig futott rajtam) és oly pokoli cinizmussal, a hogy csak egy rablóvezértől telhetik, megszorongatta s igy szólt:

— Maradjon uram köztünk és igyék velünk egy-pár pohár bort . . . ugy is át van fázva, az legalább felpezsditi a vérét! Mi szegény legények vagyunk, de nem bántunk senkit sem, ha van kenyerünk és borunk; most pedig van!

Láttam, hogy nem lenne jó ellenkezni a tulerővel, elfogadtam hát a meghivást és odaültem közéjük.

A pohár kézről-kézre bujdosott, a „guzslica“ hurjai ujra megpendültek és én kénytelen voltam ezekkel az emberekkel „komázni“ és előttük jó kedvet mutatni, bár a keblem sajgott a szomoruságtól

Egy ideig elhallgattam a lármájukat, a melyet ők dalnak neveztek, de a mi hasonlitott az afrikai zulu-kafferek vad orditásaihoz; egy ideig a guzslica monotón percegését is kinos arccal eltürtem, szinleg mulattam is a mulatókkal, azután meghálálván a szivességüket, — elhagytam az „ivót.“ Nem ellenezték a távozásomat; nyilván meg voltak elégedve a barátságommal.

Vas markukkal megropogtatták a kezemet, egy hatalmas „zsiviót“ kiáltottak utánam és én egyelőre megszabadultam a karmaik közül. Azért egyelőre, mert végkép csak kora reggel hagyhattam ott ezt az undoritó tanyát.

Isten a megmondhatója, hogy hány békés vándornak, gondterhes utasnak ártatlan vére párolgott már föl e helyről bosszuért a magas egekbe! Szerettem volna most „Sámson“ lenni, hogy megrázzam a ronda épület deszkafalait és a romjai alá temettessem ezt a sötét lelkü csőcselék népséget . . .

A népmonda azt rebesgeti erről az Istentől is elhagyott csárdáról, hogy régen, nagyon régen egy remete szük oduját képezte, a ki nappal az „olvasó szemeket“ pörgette, éjjel pedig csengő aranyakon legeltette a szemeit, melyeket a hegyek közt és erdőkben bujdosó rablók az ő őrizetére biztak, ha „szorult a kapcájok“, vagy ha „üzleti dolgokban“ távolabb fekvő vidékekre látogattak el. Később itt tartották ezek a jó madarak a rendes összejövetelüket: kifoltoztáktoldozták a viskót, hogy benne kipihenhessék magukat és hogy a gyanunak villáma le ne sujtson közéjök, egyikök vitte a „csárdás“ szerepét addig, mig asszonyt nem rabolhattak a vidékről. A csárdát pedig elkeresztelték: „Remete csárdának.“

A furcsa mulatság után betértem a szobámba. A csárdásné fölkisért egy pislogó mécsessel és olyan barátságosan integetett, hogy tegyem magamat nyugalomba, mintha örökös vendége lettem volna. Nyilván megtetszett neki a szép „kék mundér,“ vagy a ki benne volt, vagy talán a csillogó ezüst, a mivel a vacsorát fizettem.

A világért sem mertem volna lehunyni a szemeimet ebben a rablófészekben, már csak azért sem, mert a csárdásnénak az a kedélyes mosolya nem tetszett nekem.

Az asszony hamis, még csak meleg!

Elreteszeltem ajtót, ablakot, a melyeknek repedésein keresztül ugy dudált a szél, hogy „kólót“ járhattam volna mellette, azután leültem az ágy szélére, magamhoz öleltem a puskámat és ugy virrasztottam át az egész éjet. Hogy micsoda gondolatok járhattak az agyamban körtáncot, arra nem emlékszem már, de azt tudom, hogy minduntalan magam elé festettem az ördögöt a falra és ha nagyot csikorgott alattam is fölöttem is a fabódé, önkéntelenül is elkiáltottam magamat: no, . . . most viszen el! . . .

Alig hajnalodott, már nógattam a kocsisomat, hogy fogjon. És bár magam is visszariadtam az embermagasságu hótömegektől, innen szabadulni akartam minden áron, még ha egyenesen a halálba kellett volna is mennem. Leráztam magamról azt a regement poloskát, mely paraszt horvát flegmával szivta belőlem a magyar vért, kifizettem a tartozásomat, megköszöntem a csárdásné szivességét, ki most is egy-pár csalfa mosolylyal felelt és hajtattam torony iránt.

Ettől a csárdától egész Petrovoszellóig rengeteg erdőségen keresztül vitt az utunk, mely széditő sziklahasadékokkal volt tarkázva. Szemünk nem látott mást, mint erdőt, sziklát és ropogó havat. Egyetlen élő lény nem akadt utunkba. De ki is kisértette volna az Istent ilyen időben? Még a farkasok is behuzták magukat óduikba . . . A lovak nem habot, hanem vért izzadtak, mert lépni már nem birtak. Csak két lábra ágaskodva rántottak egyet-egyet a mély hóbuckákban elakadt szánunkon.

Istenem! micsoda ut volt ez? Ki tudná azt leirni?!...

Csak a költő égbenyuló fantáziája alkothatna magának némi homályos képet erről a viszontagságról. Ha

Zeneiskola-zenekar. Egyházi zenénk nincsen. És ha mükedvelők nem akadnának a városban, hát bizony sohase hallanánk zenés misét. Pedig olyan városnak, mint Zombor, már csak illik valamire való templomi zenével is rendelkeznie. A kegyuri bizottság még 1892-ben oly megkeresést terjesztett a törvényhatósági bizottság elé, hogy tegyen intézkedést egy városi zenekar szervezése iránt, mely zenekar azután egyéb nyilvános szereplései mellett a templomi zenét is végezné. A közgyülés fölhivta ennélfogva a polgármestert, hogy ez ügyben szakemberekkel és érdeklődőkkel tanácskozzék és a közgyülés elé tervezetet terjesszen. A megbizást még dr. Csihás kapta, de a tanácskozás most tartatott meg a napokban Schlagetter Gyula polgármester elnöklete mellett. Ott voltak: Danczer Kornél, kir. tanácsos, pénzügyigazgató, Fejér Gyula apát-plébános, dr. Gertinger Pál h. rendőrfőkapitány, Grosschmid Gábor nyug. kir. törvényszéki biró, dr. Horváth Ákos vármegyei alügyész, Koczkár Zsigmond kir. közjegyző, dr. Konyovits Dávid ügyvéd, dr. Matzitz Pál városi aljegyző, dr. Molnár Gyula lapszerkesztő, Paul Kálmán ügyvéd, Popovits Sebő vármegyei levéltárnok, Pribil Ernő vármegyei tb. főügyész és Városy Károly vármegyei főszámvevő. — Hosszu beható tanácskozás folyt a városháza tanácstermében. Legnagyobb akadálynak találták, hogy nincsen pénz, pedig egy zenekar fenntartása 6—10,000 frtba kerül évente. Legjobb esetben évi 1200 frtra van kilátás. Két konkrét inditványt tettek azonban: egyik, hogy létesitsünk egy zeneiskolát, mely a zombori gyerekekből nevel zenészeket, ugy, hogy azokból már két év lefolyása alatt is elég jó zenekar lesz; a másik, hogy egy erőteljes zombori cigányzenekar megfelelően dotáltassék, minek fejében az köteles lesz egy magasabb zenei képzettséggel biró karmestert tartani és a zenekart fúvó- és vonóhangszeren játszó tagokkal kiegészíteni. — Az utóbbi inditványt fogadta el az értekezlet és kiküldötte Koczkár, Grosschmid és Paul urakat avégből, hogy a megvalósitás tervezetét kidolgozzák és azt a polgármester kezeihez terjesszék, a honnan a törvényhatósági bizottság közgyülése elé kerül.

Himen. Eibl Miksa a cs. és kir. 23-ik gyalogezred zombori zászlóaljához beosztott hadnagy, jegyben jár szerbográdi Nikolics Ulászló cs. és kir. külügyminiszteri osztálytanácsos leányával, Anna kisasszonynyal.

Pályanyertes közigazgatási munka. A Községi Közlöny kétszáz koronás pályadiját Maar József bécskai segédjegyző: Egy község utja a boldogság felé cimü munkája nyerte meg. A biráló bizottság, melynek elnöke Széll Ignác belügyminiszteri tanácsos volt, a dolgozatot abszolut becsü közigazgatási tanulmánynak nyilvánitotta.

Zászlószentelés. Az ó-becsei katholikus legényegylet zászlószentelési ünnepélye november 4-én lesz Gerber Nándorné zászlóanyasága alatt. Az ünnepély estéjén mükedvelői előadás és táncvigalom is lesz.

Esküvő. Szép esküvő volt tegnap délután 4 órakor a helybeli római kath. templomban. Két unokatestvér Pelikán Teréz és Rovákovits Mariska kiasszonyok mondottak bucsut a leányéletnek. Az előbbit Szegedy Miklós fiumei adóhivatali ellenőr, az utóbbit pedig Petonszky Imre zentai adótiszt vezette oltárhoz. Násznagyok voltak: Bieliczky Kálmán kir. járásbiró, Popovits Sebő megyei főlevéltárnok és Cservenka Lajos. Koszoru leányok és vőfélyek a következők voltak: Gerresch Juliska — Littvay Antal, Simonovits Mariska — dr. Frank Mihály, Horváth Mariska — Rovákovits Antal, Nádasky Olga — Pelikán György, Popovits Ilonka — Kleiner Gyula. Az esküvő után Pelikán Lipót ny. cs. és kir. százados házában lakoma volt a két uj pár tiszteletére.

Megy a gőzös .... Boszniába. Házi ezredünknek Budapesten állomásozó negyedik zászlóalja, mint egy 380 ember, Halavanya alezredes, zászlóaljparancsnok vezénylete alatt, szombaton indult el 18 kocsiból álló különvonaton Budapestről Banjalukába, uj állomás helyére. Budapesten az ottani helyőrség számos főtisztje, közöttük Lobkovitz hadtestparancsnok, a pályaudvaron bucsuzott el tőlük. A zászlóalj szombaton érkezett Zomborba. A vasuti állomáson, különösen a környékbeli faluk lakossága várta őket, hogy gyermekeiktől, férjeiktől uj bucsut vegyenek. A legénységet a régi kaszárnya épületében helyezték el s minden egyes bakának egész éjelre kimaradási engedélyt adott a zászlóaljparancsnok, hogy azt a rövid időt, a mit itt töltenek városunkban, az őket váró ismerősök között tölthessék el. A Boszniába távozó tisztikar részére, az itt állomásozó zászlóalj tisztikara, az Elefánt vendéglőben bucsulakomát rendezett. A zászlóalj vasárnap délután egy órakor ült fel ismét az őket váró különvonatra, előbb azonban magukhoz vették a most berukkolt, mint egy 150 főnyi ujoncokat is, a kik harminchat kis hónapig fogják átszenvedni a „görbe ország“ kellemességeit. A vonat elindult sok anyának, feleségnek és gyermeknek keservére, a tovarobogó vonatból pedig még sokáig hallatszott a derék fiuk bus-panaszos nótája, hogy: Verd meg isten a gőzkocsi kerekét ....

Párbaj. Müller Mátyás szabadkai cs. és kir. huszárhadnagy és Balla Kálmán szegedi színész között Szegeden a napokban egy régibb ügyből folyólag — kardpárbaj folyt le. A párbajban Balla karjára könnyű sérülést kapott, mely pár heti gyógyitást igényel.

Dalestély. A zombori kaszinó-egyleti dalárda folyó hó 7-én (vasárnap) tartotta harmadik alapszabályszerű dalestélyét, a melyen distingvált közönség vett részt, a kik valóban el voltak ragadtatva az est sikere által. Az est fénypontja P. Vida Etelka éneke volt, ki pazarul ragyogtatta művészetét. Tosti „Vorrei morriri“ dalát és a „Kis Molnárné“ cimü dalműből egy részt, a „Vadászdalt“ énekelte, a mely után felriadt tapsviharra egy kis magyaros ráadással kedveskedett a publikumnak, ki nem fukarkodott a tapsban és a „hogy-volt“-akban. A dalárda férfikara Oláh K. Fohászát, Palotásy „Magyar dalait“, Wusching „Fekete szem“ cimü dalát (melyben a magánrészt Kulits Marci énekelte) és a dalárda vegyeskara pedig Abt „Vizi rózsáját“ és a Rákóczy-indulót adta elő. Közönségünk előtt sokkal ismertebb azon korrektség, mely a kaszinó-egyleti dalárda minden felléptét jellemzi és fölösleges ujból mindazon dicséretekkel elhalmozni e derék egyletet, a mit eddigi működéseivel elért. Mutatta a hatást a minden egyes programm szám után meg-megujuló tapsvihar, melylyel a közönség megjutalmazta derék dalárdistáinkat. Mindazonáltal ki kell emelnünk a vegyeskar által előadott Rákóczy-indulót, a mely ritka elismerést és tetszést vivott ki. A dalon kivül Obholczer Margit kisasszony, Buress Jenő és Obholczer Gyula megbetegedése miatt Staudacher József Mazas „Andanta és Rondo“ ját előbbi zongorán, az utóbbiak pedig hegedün adták elő s előadásuk szabatossága még a legszigorubb kritikával is szembeszállhatott volna. Ezután tánc következett, amelyen a jelenlevők már régen nélkülözött jókedvvel és fesztelenséggel mulattak el a reggeli harangszóig s ha volt ami elkedvelenitette az ottlevőket, az csakis a vendéglős kritikán aluli italai és ételei. Csodáljuk, hogy miért rendezik még mindig legalább az alapszabályszerű dalestélyeket a Vadászkürtben, mikor a közönség szinte irtózik már oda menni a vendéglő rossz hire miatt. Hisz van a kaszinónak nagyon szép táncterme, a hova azt hisszük mindenki szivesebben elmegy, mint a Vadászkürtbe.

Leányvásár. Ne tessék e cimtől megijedni, nem vásár az, a miről most referálni akarunk. Pedig valamikor az lehetett, mert hát nevét megtartott még a mai napig is s meg is fogja tartani — ugy látszik — mindaddig, mig a régi bunyevác szokásoknak némi varázsaik van a város ujabb s ujabb nemzedékére. Ma már csak titulus ez a táncra. Egy meghatározott korcsmában összejönnek az eladó városi és szállási bunyeváclányok, meg a házasulandó legények s járja a tánc, a mig bele nem unnak. A vasárnapi kellemes idő az intelligens publikumot is tömegesen kivonzotta a lányvásárt nézni, illetve egymást nézni. Mert mást se láthattak odakünn, mint táncoló legényeket és lányokat, a mi magában véve nem valami ritkaság, s igy inkább gyönyörködtek a nézők a nézők publikumban, mely igen változatos és érdekes képet nyujtott. — Valamikor csakugyan formális „vásár“ volt ez a mulatság, mert itt történt az előzetes eljegyzés. A legény átadott választottjának egy almát s ha ez elfogadta azt, határozott igéretet tett ezzel. Ma már ez se történik, mert almával kedveskedik boldog boldogtalannak, de persze minden komoly szándék nélkül. Igazi vásárt csak az almáskofák csináltak.

Az alföldi műut. Amint a kereskedelemügyi miniszter a szegedi kereskedelmi és iparkamarával közli, a nagy alföldi műut öt szakaszának földmunkájára tartanak árlejtést október 15-én. Az erre vonatkozó közlemény a következő: A Duna-Tisza-Körösközi alföldi közut baja-csongrádi 143742 km. hosszu szakaszán szükséges földmunkák biztositása iránt f. é. október hó 15-ik napjának délelőtti 10 órájára a Pest-Pilis-Solt-Kis-Kun vármegyei államépitészeti hivatalnál és a kereskedelemügyi miniszterium I. B. szakosztályában (Albrecht-ut 1. sz. a.) zárt ajánlati versenytárgyalás fog tartatni, melyre összesen 193447 frt 27 kr költség van engedélyezve. Ajánlatot lehet tenni vagy az egész utvonalra, vagy pedig az egyes szakaszok bármelyikére és az illető utszakaszra engedélyezett költség összeg után számitandó 5%-nyi bánatpénzzel ellátott zárt ajánlatok a kitüzött időpontig a nevezett államépitészeti hivatalnál vagy a kereskedelemügyi miniszterium segédhivatali igazgatóságánál nyujtandók be. A munkákra vonatkozó műszaki művelet és feltételek a nevezett államépitészeti hivatalnál megtekinthetők.

Üsd, nem apád. Csak a fejét, hogy meg ne sántuljon, volt refrainje az üsd nem apádnak a napokban Ujvidéken. Két inasgyerek amint kiléptek az estéli iskolából, hajbakapott egymással. Az egyik Hezele Vince a tisztes gépész ipart tanulná, a másik meg Dibal Nándor a lábszijat ismeri. A verekedőket egy egész csoport nebuló fogta körül, s ki melyiknek fogta pártját, ugy hangzott a biztatás „csak a fejét“ — „nem apád“. — Mig aztán jött a rendnek őre s bekisérte őket oda, honnét csak reggel eresztődik el az ember. Persze, hogy megbékültek. A közös sors sok mindent kibékit.

Fegyverszállitás postán. A belügyminiszter értesitette a vármegyét, meg a várost, hogy sok esetben folyamodnak fegyverszállitási engedélyért az esetben is, a mikor a szállitás csak Magyarország avagy Ausztria területére szól. Figyelmezteti tehát a belügyminiszter a közönséget, hogy ily esetekben engedélyért folyamodni nem kell. Erről a belügyminiszter a kereskedelemügyminisztert s ez a postahivatalokat már értesitette.

Becsületsértés a sírkereszten. Az adai szerb temető egy síremlék felirata miatt érdekes feljelentést adott be a zentai járásbirósághoz Tompa Antal orsz. képviselő, budapesti ügyvéd. A feljelentés előzménye az, hogy Mersich Szvetozár és Nenadovits Omér adai lakosok egy leánynak udvaroltak s különösen féltékenykedtek egymásra. Egy alkalommal a közös imádott Nenadovits Omérral ült a házuk előtti padon, amikor arra sétált Mersits, almát hámozva. A két udvarló közt szóváltás keletkezett, Mersich megfutott s a mikor Nenadovits üldözte, a kezében tartott kést forditotta üldözője felé, oly szerencsétlenül sebezte meg, hogy Nenadovits belehalt, Mersichet az enyhitő körülmények tekintetbe vételével szándékos emberölés miatt egy évi börtönre itélték. A megölt vetélytárs atyja id. Nenadovits Omér az adai szerb temetőben diszes síremléket emeltetett szerencsétlen véget ért három fia számára. Mint a sírfelirat mondja, egyik fia a Tiszába fult, a másikat a ló rugta agyon, a harmadiakt pedig „Mersich Szvetozár gyilkos keze által pusztult el,“ Mersich, aki már kiállotta büntetését Tompa Antalhoz fordult, hogy segitsen e nyilvános meggyalázásán. Tompa Antal rágalmazás, becsületsértés, miatt tett bünvádi feljelentést az öreg Nenadovits ellen, kérve egyszersmind a vétséget tartalmazó síremléknek birói uton való megsemmisitését.

Szédelgő katonaszökevény. Nikolits Vászó szerb katonaszökevény, ki Zomborban is több rendbeli csalást követett el, milliomos sertéskereskedőnek mutatván be magát, zombori vendégszereplése után Baját szerencséltette látogatásával. Ott is megpróbálta szerencséjét, de rajta vesztett, mert a rendőrség kezeibe került.

Az épitő iparosok téli tanfolyama a budapesti állami ipariskolában (VIII. ker. Népszinház-utca 8.) ebben az iskolai évben is november 3-án nyilik meg. A tanfolyam négy téli félévre terjed s évenként november 3-tól március végéig tart. Tanulókul felvétetnek a 15. életévet betöltött, irni, olvasni és számolni tudó kőmives-, kőfaragó- és ácssegédek, valamint a 15. életévet betöltött, irni, olvasni és számolni tudó kőmives-, kőfaragó- és ácstanoncok és gyakornokok, a kik legalább egy évet töltöttek már a gyakorlatban. A beiratásnál előmutatandó iromány ok: 1. az illetékes közigazgatási hatóság által kiállitott erkölcsi bizonyitvány; 2. a végzett iskola osztályokról szóló iskolai bizonyitványok; 3. munkakönyv, vagy az illetékes elsőfoku iparhatóság által hitelesitett munkabizonyitvány. A beiratás október 20-án kezdődik. A beiratás alkalmával 2 frt beiratási dijat, 10 frt tandijat s 2 frt szertári biztositékot kell lefizetni. Vidékiek levélben is jelentkezhetnek.

Elcsipett zsebtolvaj. Ujvidékről irják: Stern Kóbi ismeretes név. Ezt a nevet használja az a csavargó külsejü ember is, kit rendőrségünk csütörtökön elcsipett. A jámbor nem követett el egyebet, mint azt, hogy annak idején ott állott a budapesti rendőrség fényképezője előtt s lemásolták tisztes ábrázatját. Persze a kép a mi rendőrségünknél is meg van — s csak ezért csipték el és toloncolták illetőségi helyére, Nyitrára, mint közveszélyes zsebmetszőt.

Harc a fűző ellen. Nevezetes átalakuláson megy át a müvelt világ. Eredetileg a Liverpoolban megtartott higieniai kongresszus alatt penditették meg az eszmét s ugyanott a nőkhöz és férfiakhoz felhivást intéztek arra nézve, hogy egy ligát alakitsanak, melynek zászlójára ez legyen irva: halál a fűzőnek. Hogy a divattá vált fűzővel mint rossz szokással az asszonyok és leányok hagyjanak föl, most a felett tanácskoznak, hogy miként lehetne a fűzőt valami könnyebben viselhető és veszélytelen ruhadarabbal pótolni. Azt hiszik, hogy legalkalmasabb volna a római nők öve, aminőket nemcsak Rómában, hanem Görögországban is viseltek különösen az elvirágzott szépségek és amely övekről már Homeros is emlékezik. A fűző viselése ellen alakult ligának érveit nem szükséges részletesen fejtegetni. Minden orvos igy szól a nőbetegéhez: „asszonyom, önnek nem szabad magát oly erősen fűznie“. Schweninger berlini egyetemi tanár már régen kikelt a fűző viselése ellen s ha betegei gyomorbántalmak vagy idegbetegségek miatt kérik ki tanácsát, legelőször is a fűző viselése ellen teszi meg észrevételeit s a legtöbbször meglehetős nyers hangon. Hányszor irták már s hány példával illusztrálták, hogy a fűző viselése mily káros befolyással van a nő életére s ennek dacára sem fogadják meg a megszivlelendő tanácsot. Mily gyakran magyarázták meg a nőknek szóval és ábrákkal, hogy a fűzés által a máj összeszorul, a tüdő, a szív és a lép szenved, a vérkeringés fönnakad. Egy német fiziológus száznál több betegséget tulajdonit a fűzők divatjának. Teljesen megmagyarázhatlan az a beteges törekvés, hogy a fűzéssel az ugynevezett „darázsderekat“ akarják elérni. Erről már Rousseeu irta meg a nevelésről szóló hires művében: „épenséggel nem kellemes a nőt, akár a darázst, két darabban látni; sérti a szemet és bántja az illuziót. Az alak szépsége, mint minden egyéb, bizonyos körülményektől függ, amiket mellőzni nagy hiba. Hiszen ez már a meztelen testen is feltünik, miképen változhatnék tehát ez a hiba a ruha alatt szépséggé?“ A fűzőt viselő nők átváltozó bábhoz hasonlitanak. Ha az ember táncközben átöleli karjával a nő derekát, egy élettelen, szilárd és sima nyerget érez. Több mint háromszáz év óta tartó harc az, amelyet a józan ész és izlés a fűző ellen folytat; időről-időre erélyesebb mozgalom indult meg, mint most is Liverpoolban, és mindig kérdés marad, hogy győzni fog-e végre a jó izlés. A hangadó Anglia egykor leszerelte a krinolindivatot, megérjük talán, hogy a fűzőt, ezt a páncélt is a jól megérdemelt nyugalomba helyezi. Örvendetes dolog volna és a nők is a szó legszorosabb értelmében könnyebben lélekzenének föl.

Öngyilkosság. Kucsmár István 15 éves zentai paraszt suhanc szörnyűségesen elbusulta magát azon, hogy neki egész életében napszámba kell majd járni s ezért a napokban a szoba gerendára felakasztotta magát. Mikorára ángya a piacról hazatért, az öngyilkos teste már hideg és merev volt.

Kútba fult. Divila Duka ujvidéki földmives a város határában levő csordakutról akart vizet szállitani, de a viz meritése közben a kútba bukott és belefult. Családjának feltünt, hogy az öreg sokáig odamarad, keresésére indultak és meg is találták holttestét a kút fenekén.

Veszett eb. Apatinban folyó hó 5-én a községi lakosság egy veszett ebet vett üzőbe s azt agyon is lőtték nagy hajsza után. Hogy megmart-e valakit vagy nem, azt nem sikerült kipuhatolni, hanem hogy több kutyát megmart, az bizonyos.

---

valaki találkozott volna velem, méltán rám olvashatta volna Vörösmartynak, a „nagy lantosnak“, eme fenséges szavait:

Járatlan utakon kijársz
S keblet viharra, vészre társz,
Örömtől idegen,
Ki vagy te bánat embere,
Mi sorsnak üldöz fegyvere,
Hogy bolygsz vad bérceken? . . .

és nékem keserü szivvel, könnybelábadt szemekkel igy kellett volna válaszolnom:

„Hagyj bolyganom vad bérceken,
Hagyd dülni a vészt keblemen:
En **katona** vagyok“! . . .

Teljesen kimerülve és félig megdermedve értünk Petrovoszelló faluba. A kocsisom tovább már nem hajthatott. Ott is maradt. Előttem még vagy jó három órai ut állt Bihácsig.

Petrovoszellón, mig uj előfogatot kerestek az ólomlábu horvátok, felmelegitettem megdermedt tagjaimat. Most olyan jól esett a fanyar „dalmatiner“ is, mintha a legfinomabb tokaji lett volna. „Forspantost“ azonban aranyakért sem lehetett keriteni, megkellett hát elégednem egy „hátas szamárral“, ha csak gyalog nem akartam volna menni. Soha életemben nem ültem még szamáron, pláne „horvát szamáron.“ Most ezt is meg kellett próbálnom.

Felültem a durva fanyeregbe, a füle közé vágtam a csacsinak és lassan ügettem Bihács felé.

A szamár gazdája hol előttem, hol utánam baktatott — gyalog. Olyan komikusnak tünt fel előttem ez az állapot, hogy kesergő bánatomban is sokszor elnevettem magamat. Egy baka teljes „risztungban“ szamárháton, megörökitésre méltó „karikatura“ . . .

Öreg este lett, mire ismét három napi kinszenvedés után beérkeztem Bihácsba, — szamárháton — épen „halottak“ estéjén.

A társaim nem hintettek ugyan virágot az utam elé, de örömujongva fogadtak, hogy ujra megláthattak. Már azt hitték, hogy a farkasok lakomát csaptak fölöttem...

Jó magam félig holtan terültem el a hideg köpönyegemen és kimerülten, alig hallható hangon csak ennyit mondtam: „Ma „halottak napja“ van... imádkozzatok“!...

Egy régi bűn. Három évvel ezelőtt történt, hogy Szabadka főkapitánya, a 35 éves Hevér Géza, hirtelen meghalt. Az eset óriás megdöbbenést keltett az egész városban, a kik az erőteljes embert ismerték, egy percig sem kételkedtek, hogy természetes halállal mult ki. Pár nappal a temetés után az a hir járta be a várost, hogy Hevér Gézát megmérgezték. A bűntettel egy rosszhirű asszonyt gyanusitottak, a ki állitólag bosszuból mérgezte meg a főkapitányt. S ez a feltevés annál is inkább valószinűnek látszott, mert Hevér Géza a Szabadkán nagy számban megforduló lélekkulároknak valóságos réme volt. A vád elhangzott, de nem volt semmi bizonyiték és a dolog abban maradt. Pár nap előtt azonban egy előkelő szabadkai uri ember feljelentést tett Szalay Mátyás rendőrkapitánynál, hogy Hevér Gézát Pertics Gergelyné kuruzsló asszony mérgezte meg. Több, a jelentésben elsorolt egyén kihallgatása után azt vallották, hogy Pertics Gergelyné ötven forintért szolgáltatta ki a mérget Hevér Géza főkapitány megöletésére. Pertics Gergelynét a rendőrség letartóztatta. A kuruzslónő mindent tagad, de nem valószinűtlen, hogy a vizsgálat további folyamán oly adatok fognak előkerülni, amelyek segitségével ki lehet majd deriteni a hirtelen elhunyt főkapitány halála okát.

Művészet és irodalom.

Őszi rózsák. Eredeti költemények és szerbből műfordítások, Dömötör Páltól. E kötetben mindazokat a költeményeket szándékozom összegyűjtve kiadni, melyeket az 1876-ik évben megjelent „Költeményeim“, az 1884-ik évben megjelent „Ujabb költemények“ és Gross Gusztáv győri kiadó Egyetemes Könyvtárának az 1888-ik évben megjelent 7-ik füzetét képező „Költemények“ közrebocsátása óta irtam, — csak az utóbbi füzetből véve föl e kötetben néhány költeményt, mint: a hegyesi csataemlék leleplezésére irt „Hősök emléke“ cimű ódát, a „Kisfaludy Társaság“ 1887-ik évi pályázatán „dicséret“-et nyert s az 1888-ik évi közgyűlésén felolvasott „A dal“ cimű tanköltemény és még egy-két kisebb művet, melyekkel nem a kötet terjedelmét növelni, de költészetem vonásait e kötetben minél teljesebben bemutatni óhajtom. E kötet továbbá hozni fog a méltán világhirű szerb népköltemények ből s a szerb költők jelesebbjeinek műveiből forditásokat. Ugy véltem: talán nem végzek felesleges munkát, ha ugy az eredetieket, mint a műforditásokat összefoglalva kiadom e kötetben. Talán akad az eredetiek közt néhány oly mű, mint a minőket a „Koszoru“, a „Virágos kert“, a „Költők albuma“ s más anthológiák az előbbi kötetekből, minden szerzői felajánlás nélkül fölvettek. S a műforditásokkal talán bárminő kis mértékben is növelhetem a Székács József értékes forditásainak számát s talán némi csekély viszonzásul szolgálhatnak ezek azokért a jeles műforditásokért, melyeket Jovánovits Jovan, a szerb költők legnagyobbja, a magyar költők legnagyobbjainak műveiből a szerb irodalomnak bemutatott. A kötet 14—15 ivre fog terjedni, a legdiszesebben kiállitva, miért is kezeskedik a „Zombor és Vidéke“ cég alatt megnyitott és eddigi szép kiállitásai után már is feltűnt zombori könyvnyomda. Ara a kötetnek fűzve 1 frt 50 kr, diszkötésben 2 frt 50 kr. Gyűjtőimnek minden 10 példány után egy tiszteletpéldánynyal szolgálok. Az előfizetéseket nevemre cimezve Zomborba küldeni, november 10-ig. A kötet december 10-én fog megjelenni. Zomborban, 1894. évi szeptember hó 28-án. Dömötör Pál. — Megyénk koszorus költőjének neve s költői működése sokkal ismertebbek, semhogy Dömötör Pál legközelebb megjelenendő kötete bővebb ajánlásra vagy reklámra szorulna.

A „Zenélő Magyarország“ cimű zenemű folyóirat kétségen kivül a legolcsóbb zenemű vállalat. Figyelemmel kisértük eddig megjelent füzeteit — s igazán a legnagyobb elismerés hangján emlékezhetünk meg azokról, mert a saison legszebb — legkedveltebb, s a zenei termelés legsikerültebb ujdonságait — finom izléssel kiállitott füzetekben hozza a derék vállalat. Előfizetési ára negyedévre — 6 füzetre — 60 oldal zenével 1 frt. Oly bámulatos olcsó, hogy nem szabadna egy zongoráról sem hiányoznia. E derék vállalat hézagot pótol zeneirodalmunkban — mert az eddig alig megfizethető drága hangjegyeket teljesen pótolja. Ajánljuk ezt a mostani októberi évnegyedre zenekedvelőinknek. Előfizethetni a kiadóhivatalnál Budapesten, VI., Csengery-utca 62. sz

A „Külföld“ cimű szépirodalmi folyóirat Cserhalmi H. Irén és Gerő Attila közkedveltségű iróink szerkesztésében meglepő szép tartalommal jelent meg. Remek cikkben ismerteti Serao Matild kedvelt olasz irónőt, kinek arcképét is adja. Azután hoz egy gyönyörű „Márványszüz“ cimű olasz novellát F. de Renzis-től és Zangwill angol iró tollából egy „Szentségtörő“ cimű ghettotörténetet, három művészi szép horváth, orosz és olasz költeményt, rendkivül érdekes cikket a külföldi regényirodalomról; kemény hangon ostorozza szinházaink és szinművészetünk állapotát, ugy hogy bátran a legjobb és legtartalmasabb magyar hetilapnak mondható. Előfizetési ára negyedévre 2 frt 60 kr. Szerkesztőség és kiadóhivatal Nádor-utca 15. Mutatványszámokat ingyen.

Uj férfikarok. Az „Apollo“ kargyűjteményből megjelent a kilencedik évfolyam első része a következő művekkel vezérkönyvben és négy szólamban. 158. kar, Rákóczy-induló. Ujonnan átdolgozta Goll János; uj, rendkivüli tüzes, a történelemből meritett szövegét irta dr. Wekerle László; — 159., 160., 161. és 162. karok. Eredeti népdal-egyveleg Lányi Ernőtől; 163. kar. Hymnus az éjhez, Beethoven Lajostól. Előfizetési pénzek és postai küldemények cimzendők: Az „Apollo“ szerkesztő-kiadóhivatalának, Budapesten, VI., Lázár-utca 18. sz. alatt. — Az „Apollo“ előfizetési ára évenkint egy példány vezérkönyv és négy szólamért 2 frt 50 kr.

Herczeg Ferenc lapja. A Dolovai Nábob Lánya, a Mutamur, a Gyurkovics lányok, a Simon Zsuza szerzője szépirodalmi hetilapot indit. Természetes, hogy ez a lap is oly tüneményes lesz, mint amilyen Herczeg Ferenc irói munkássága. A hirneves szerző nem experimentált, nem készülődött, egyszerre meghóditotta Magyarországot. Ilyen szerep vár lapjára is, amely hetenként, nagy terjedelemben, gyönyörű és gondos kivitelű képekkel teli, jelenik meg. Az első számot november elsejére várjuk. Herczeg lapja, mondani sem kell, az élő Magyarország közlönye lesz; az élő társadalomé és irodalomé, művészeteké. Frisesség, változatosság és egyszerűség: ezek a jelszavai. Nem egy franciáskodó tulművelt kis közönségnek, de a nagy, jó izlésű társaságnak csinálják Magyarország legjobb irói és első festői. Herczeg Ferenc szerkesztő a család irója és uj vállalkozása is a magyar családnak lesz konventionális, szinte szügséges közlönye. Az ő friss dolgozatait kitünő képekkel illusztrálva rövidesen megindulo uj hetilapja hozza legelsőbb. Singer és Wolfner előnyösen ismert kiadó cége (Budapest, Andrássy-ut 10. sz.) gondoskodik arról, hogy a Herczeg lapján olcsó áron jutassa az olvasók kezibe. A képes hetilap ára egy évnegyedre 2 frt.

Távirat.

Budapest, október 8, d. u. 4 óra 20 p.

A zsidó recepció hat szavazattal elbukott.

A közönség köréből.

Felkérettünk a következő sorok közlésére:

Dr. Donoszlovits Vilmos urnak, Zombor sz. k. város törvényhatósági bizottsága október 3-iki közgyülésében ellenem emelt abbeli vádjára, hogy „a vármegyei monografiai alap 3000 frtja kezeimen elkallódott“, majd csak a fenyitő bíróság előtt adok részletes választ. Azonban a vármegye engem ismerő nagy közönségének, mely a vádról nyomban értesült a lapokból, mig a megnyugtató cáfolatot majd csak *később* olvashatja, sietek tudomására hozni egypár adatot, hogy ezekből is láthassa, milyen alaposak azok az időközönkint megujuló vádaskodások, melyeket némely ur sportból megenged magának, tekintet nélkül arra, hogy meggondolná, hogyan esnék neki — pláne a távollevőnek — hasonló támadás.

A vármegyei monografiai alapot kezdettől fogva az alispán, illetve az ő felelősségére a vármegyei közigazgatási számvevőség és pénztár kezeli a zombori takarékpénztárban. Az alapnak cimek és fejezetek szerint rendezett s közgyülésileg jóváhagyott *költségvetése* van s egy hetes bizottság (tagjai: Schmausz Endre alispán, Karácson Gyula főjegyző, Czirfusz Ferenc ny. tanfelügyelő, dr. Rátai József ny. főorvos, dr. Boromisza Tibor kanonok, Szabó Péter pirosi ev. ref. lelkész és volt csekélységem) őrködik affölött, hogy e pénz kitüzött céljára használtassék fel. Hogy miképen őrködik? arról — magamat kivéve — a fenti illusztris nevek s a kifizetések körüli következő eljárás tanuskodik:

Aki ez alapból pénzt akar megszolgálni, az beterjeszti a szerkesztőhöz tanulmányutja tervét s igényeit; a szerkesztő megbirálja, van-e szükség a kiküldetésre, s a bizottságilag kiszabott napidij-jegyzék szerint kiszámitja a járandóságot, ellátja véleményes jelentéssel s beterjeszti az alispánhoz; ez felülbirálja s ha részéről a jogosságot és helyességet belátja, összehivja a hetes bizottságot, melyben meghányják-vetik a kérdést s belátásuk szerint megszavaznak egy bizonyos összeget. Erről a szerkesztőség jegyzőkönyvi kivonaton értesiti a felet, ez beadja a nyugtát és kérvényt, ezt a szerkesztő jegyzőkönyvi kivonat kapcsában beterjeszti az alispáni iktatóba; onnan az alispánhoz kerül, aki kiadja a főszámvevőnek; innen a könyvelőséghez kerül s az illető kiadási cimlet terhére számfejtetik, majd kiutalványozva visszakerül az alispánhoz s az a pénztárnál folyósitja, ahol végül hélyeges nyugta ellen kifizetik. Tessék bárkinek utána járni s meggyőződik, hogy a monografia-alapból *másként és más uton egy vörösrézkrajcár se adatott ki* s hogy ami ily nehézkesen kiadatott is, *nyugtákkal, számlákkal, szóval okmányokkal van elszámolva,* tehát ott malversatióra, ha van is szándék, *nincs lehetőség.*

Mihelyt a vádról értesültem, irtam az alispán urnak s kértem, hogy a lehető legnyilvánosabb módon s lehetőleg a vádló ur bevonásával, keressen módot ezen, személyemet s a hetes bizottságot egyaránt gyanusitó vádnak megcáfolására.

Talán a 16-ikára kitüzött vármegyei közgyülés lesz az a kedvező alkalom, melyben az ügyet pártatlanul meg lehet vizsgálni s a vármegyei pénzkezelést sportszerűleg gyanusitó urakat meggyőzni arról, hogy ottan az alkalmazottak egyéni becsületességén kivül még a legteljesebb anyagi garancia is tényleg megvan, amennyiben maga *a rendszer lehetetlenné tesz minden képzelhető malverzációt.*

Egyebekben utalom az érdeklődőket ugy a monografiai irattár, mint a vármegyei iktató és számvevőség nyilvános okmányaira.

Budapest, 1894. évi október hó 7-én.

Dr. Molnár István Lajos,
főgym. tanár.

Nagy emberek szép mondásai.

Gyüjtötte: **Harmath István.**

Van a jóltevésben olyan isteni,
Mely minden emberérzeten felül
Ragadja a lelket s *haszonleső,*
S *hitvány* szivek nem érnek fel soha!

* *Garay.*

Semmi sem *gazdagitja* ugy az embert, mint az alamizsna-adás. *Szalézi Szt. Ferenc.*

*

Az alázatosság saját jelességünk megvetése.

* *Szt. Bernát.*

Miután valamennyien bűnösek vagyunk, az méltóbb dicséretre, aki alázatosabb. *Ambrus,* püspök.

*

Minél több a törvény, annál romlottabb az állam.

* *Tacitus.*

A szeretetnek az ártatlansággal való összhangzása az élet édene. *Rousseau.*

*

Csak jó lehet barátja a jónak, a rossz pedig sem a jóval, sem a rosszal nem köthet barátságot.

* *Socrates.*

Szeretet, hasonerkölcs, nyilatkozat és tett hoz létre barátságot. *Mirbach,* bárónő.

*

Semmi sem dicséretesebb és nemesebb, mint megvetni a pénzt, ha *nincsen;* jótékonyságra és bőkezűségre forditani, ha *van.* *Cicero.*

*

Háláért tenni jót, uzsorástól is kitelik.
Kölcsey F. (Parenesis.)

*

Meghalni akarni bűn, meghalni nem akarni dőreség
Kretschmann.

*

Csak a gyáva fél a haláltól; igen, de csak a haláltól a harcmezőn, — a haláltól a betegágyon mindenki fél, még a hős is és ez természetünkben fekszik.

* *Goethe.*

Nem tanácsos az alvó oroszlánt felkölteni, vésztho zó a tigris, de irtózatosabb az ember vak dühében.
Schiller, Lied von der Glocke.

*

A léleknek nincs neme.
Krisztina, királyné.

*

Az atheisták maguk sem gondolják, hogy nincs lelkünk, csak szeretnék azt gondolni.
Verulami *Bacon.*

*

A tengernél van nagyobb látomány — az ég; az égnél is van nagyobb látomány — az emberi lélek.

* *Hugo Viktor.*

Érzékeinknek semmi által ugy nem
Parancsolunk, mint hogyha munka által
Forrasztjuk el; de semmi féköket
Nem oldja úgy föl, mint a tétlen
Ábrándozás. *Wieland.*

*

Ki a művelt?
Ki alkotó.
Ki a barbár?
A romboló.

* *Greguss Á.*

A művész feladata nem a természet utánzása, hanem annak kifejezése. *Balzac.*

*

Felejtem kínaim,
Örülni még tudok:
Örömtől másokat
Ha sirni láthatok.

* *Sujánszky A.*

Öröm sohasem hiányzik, hol munka, rend és hűség vagyon. *Lavater.*

*

Ugy vagyunk a szenvedélylyel, mint mindennel a világon. Kevés nem árt, sok — egészségtelen.

* *Wieland.*

A szépeknek örök időtől meg van azon kiváltságuk, hogy ostobák lehetnek.
Hahn Hahn Ida grófnő.

*

Nincs boldogitóbb, mint a szeretet,
De háladatlan még az is lehet,
Oly fokban, a hogy ők szeretnek minket,
Ritkán szeretjük vissza feleinket.
Greguss Ágost.

Közgazdaság.

A cirok.

A kisgazdát épen ugy bántja a gabona alacsony ára, mint a nagybirtokost, csakhogy mig az utóbbin az esze és tudománya segit, addig a kisgazda el-elgondolkozik a sok bajon, s végeredményében mégis csak ott marad a hol volt, azaz termeszt gabonát különösen buzát és tengerit; és a mikor a bajok már fenyegetni kezdik, drága-kamatu kölcsönhöz fordul s nagy lépésben halad a bukás felé.

A gabonafélék mellett mást is kell ezután termelni; más növényt, a mit biztosan és jól értékesithet, a mit megvesznek tőle mindig és a mit nem termeszt az egész világ, mint a buzát. Ilyenek volnának a többek közt a sörárpa, cirok, a makk, a lucerna- és heremag, a cukorrépa, azonkivül a takarmányt kell szaporitani, hogy igy a marhatartás és a trágyatermelés is biztosabbá tegye a gazda helyzetét.

Most a ciroktermelésről akarok beszélni, mert azt mindenütt, a hol a kukorica diszlik, termesztésre ajánlani merem.

Tavaly egy holdon termeltem cirokot s eladtam egy seprűkötőnek magvastól, szakálastól együtt métermázsáját 8 frtért s az átadott 16½ métermázsa cirokért kaptam 132 frtot, pedig mondhatom, hogy felénél több magot kifürdött belőle a veréb, mégis, ha leszámitom a munkáltatási költséget, a mi legföljebb 20—26 frtot tehet, ha minden munkát pénzbe átszámitunk, marad tisztán 106 frt. Hol van az a szemes gabona, a mely ennyit adna holdankint?

Azután visszamarad a cirok kórója, mely öles hosszuságot elér; azt felhasználhatjuk keritésnek, tüzelőnek vagy az akolba teszszük alomnak, hogy a jószág törje össze és a trágyát szaporitsa.

A ciroktarlóba vetett buza jobban sikerül, mint a kukorica után való, mert korábban lekerülvén a földről, azt jól elkészithetjük a buza alá. A cirok jól be is árnyékolta a talajt, miért is őszi vagy tavaszi kalászos jól sikerül utánna.

Mint mindenben a világon, van jobb és rosszabb fajta, ugy van ez a cirokban is, közönséges, nemesebb és hasznosabb. Ilyen az olasz seprő-cirok, gyönyörű gazdag szakállal, melyen sűrün áll a mag és bőségesen van a szakál. Ilyen a cukor-cirok is, melynek szárában sok cukor van. Ebből Amerikában cukrot csinálnak.

Bennünket azonban csak az olasz seprő cirok érdekel; mely, ha a talajt őszszel jól, lehetőleg 20—25 centiméternyire megszántjuk alája s trágya-erőben sem szegény talajt választottunk, biztosan jutalmazza fáradozásunkat. Ha jól megtrágyázott földbe vetjük a cirkot, kétszeres hasznunk lesz belőle, miután bőséges és szép szakálu cirok csak jó erőben levő földön ad jó termést. Mikor az idő a tengeri vetésére alkalmassá válik, a ciroknak már akkor el kell vetve lenni, mert ez a kései fagyokat jobban állja.

Ha őszszel mélyitett talajba vetjük a cirkot, akkor kora tavaszszal nem szántunk alája, hanem csak fogasolunk s ugy vetjük el géppel a magot, hogy a sorok egymástól egy jó lábnyira álljanak, ha a vetés megtörtént, beboronáljuk tövissel és várjuk mig kikél.

Ha sorvetőnk nincs, akkor az éket sekélyen járatván, minden második barázdába hintjük a magot meglehetősen ritkán. Vetőmag szükséges eke után 35—50 kilo, sorvetésnél 20—30 kilo.

A kikelő cirkot, ha már meg van kellőleg erősödve, fogassal megjáratjuk, hogy a földet jól felporhanyitsuk. Ez a munka felér egy jó kapálással; ha pedig már a cirok akkora, hogy a kapálással nem takarjuk el, akkor hozzá fogunk a ritkitáshoz, vagyis ugy 20—22 cm.-nyire hagyunk meg egy-egy szárat. Ha a cirok nől és kedvező időjárás uralkodik, megadjuk neki a második kapálást is, a mit kapáló ekével gyorsan és olcsón végezhetnek. Nedves és cserepedő, vagy gazos földön a harmadik kapálás is, mely már egy kissé halmozással is jar, igen kifizeti magát.

Ezután nincs több dolgunk vele, mig meg nem érik a magja, a mi ha bekövetkezik, akkor a föld felett levágjuk, a szárát kis kévékbe kötjük s a bugát a szakál alatt ugy 20 cm. hosszu nyéllel levagdaljuk és száraz szellős helyen elrakjuk, hogy meg ne fülledjen vagy meg ne penészedjék. Legjobb a magtárban felakgatni. Ha a teljes kiszáradás megtörtént, vagy eladjuk magvastól, szakálastól, vagy egy életlen fakéssel lehuzgáljuk róla a magot s a szakált kévékbe kötve tartjuk el s feldolgozzuk a hosszu téli estéken. Magját abraknak s baromfinak adhatjuk.

Termése igen változó, de 8—20 métermázsáig is megterem holdanként s ha észszerűen kezeltük, 8—10—12 frtot is kapunk métermázsájától.

Kivánatos dolog volna bizony a cirok termesztésnek nagyobb mérvű felkarolása, mert még ma is nagy mennyiségü — mi elég szégyen reánk! — cirokseprőt hoznak be idegen országból magyar hazánkba.

Szobonya Bertalan.

NYILTTÉR.*)

Tekintetes szerkesztő ur!

Folyó hó 2-án megjelent becses lapjának nyilttterében reám vonatkozó s Katzky Béla (jól elhallgatva „m. kir. postatiszt“ minőségét) név alatt megjelent s önmagát — ugy látszik ez uton — tisztázandó sorokra van szerencsém tisztelettel a n. é. olvasó közönség becses tudomására hozni, hogy amit kötelességszerüleg ő mint állami tisztviselő — fázva a következményektől — meg nem tett, magam részéről voltam kénytelen ez esetre vonatkozó feljelentést a temesvári nagytekintetü m. kir. posta s távirdaigazgatóságnál, mint felettes hatóságánál e soraimmal egyidejüleg megtenni; egyszersmind megjegyzem, hogy részemről ez ügynek a sajtó utjáni további tárgyalását ezennel végleg befejezettnek nyilvánitom.

Apatin, 1894. évi október 10-én.

Kiváló tisztelettel
Szavadill József,
könyvkereskedő.

*) Az e rovatban közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk.

Szerkesztői üzenetek.

Kiváncsi. A dolognak a magyarázata egyedül csak az lehet hogy az illető cikk irója szereti, ha valami pikáns izü esemegét találhat fel az olvasóinak (De ebből még nem következik, hogy az olvasó be is vegye azt.) Manap kérem már az a diákgyerek, a ki komoly ujságot szokott olvasni, szintén tudja, hogy az állandó választmánynak mindenütt az országban a főispán az elnöke. És azt a „Z. és V.“ szerkesztője ne tudná? Hiszen ott van a doktori diplomájában, hogy szigorlatot tett a közigazgatási jogból, a melynek pedig ez egyik legelemibb kérdése. — A városi közgyülésről szóló cikket kétségkivül nem ő irta, mert ő a cikk pikáns izeért aligha irt volna olyasmit, a mit saját maga előtt meghazudtol a saját doktori diplomája: hanem irta azt valamelyik süldő riportere, aki megenged magának ilyen tréfát, ha — a szerkesztője szemet húny.

Naptár.

Október.

Havi és heti nap	Katholikus naptár	Protestáns naptár	Görög-orosz naptár
9 Kedd	Dénes vért.	Dénes	27 Condrat
10 Szer.	Borg. Ferenc	Gedeon	28 Chariton
11 Csüt.	Filomena	Kálmán	29 Cyrják
12 Pént.	Miksa p.	Miksa	30 Gergely p.

Felelős szerkesztő
Dr. BALOGHY ERNŐ.
köz- és váltó-ügyvéd.
Laptulajdonos és kiadó
BITTERMANN NÁNDOR.

HIRDETÉSEK.

3921. szám.
kig. 1894.

Pályázati hirdetmény.

Matheovics községben választás utján betöltendő jegyzői állásra pályázatot nyitok.

Felhivom pályázni kivánókat, miszerint életkorukat, erkölcsi viseletüket, eddigi alkalmaztatásukat és az 1883. évi I. t. c. 6. §-ában előirt képesitésüket igazoló okmányokkal felszerelendő kérvényüket alulirottnál bezárólag **f. évi október hó 21-ik napjáig** nyujtsák be.

A választás Matheovicson a községházánál f. évi október hó 22-én d. e. 10 órakor fog megtartatni.

Az állással összekötött javadalmazás a következő:

a) évi készpénz fizetés 500 frt,

b) szabad lakás, fütés és világitással,

c) $22^{500}/_{1000}$ hold szántóföld és 1200 □ öl kert haszonélvezete, mely után az adót a jegyző fizeti.

Bács-Almás, 1894. évi október hó 5-én.

Deák Zsigmond,
főszolgabiró.

3—1

7475. sz. 1894.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY.

Kucura községben üresedésben levő, 300 frt fizetéssel javadalmazott községi végrehajtói állásra pályázatot hirdetek és a pályázni kivánókat felhivom, hogy nyelvismereteiket is igazoló pályázati kérvényeiket hozzám **f. évi október hó 20-ig** benyujtsák.

Kula, 1894. évi szeptember 29-én.

Dr. Molnár Károly,
főszolgabiró.

2—1

Házeladás.

A csendes- és sötét-utca sarkán lévő 128. számu ház azonnal eladó.

Bővebbet a tulajdonosnál ugyanazon házban. 2—1

3649. szám.
kig. 1894.

Pályázati hirdetmény.

Almás községben megüresedett s 400 frt évi javadalmazással egybekötött irnoki állásra pályázatot nyitok.

Felhivatnak pályázni kivánók, hogy a vármegyei törvényhatósági bizottság által 6/közgy. 1887. sz. alatt alkotott szabályrendelet 9. §-ában előirt képesitést, továbbá életkorukat, eddigi alkalmaztatásukat és erkölcsi viseletüket igazoló okmányokkal felszerelendő kérvényüket alulirottnál **folyó évi november hó 15-ig** nyujtsák be.

A választás határideje a pályázati határidő letelte után fog kitüzetni.

B.-Almáson, 1894. évi szeptember hó 28-án.

Deák Zsigmond,
főszolgabiró.

3—1

Keil Alajos-féle
Padózat-fénymáz
(Glasur)
legkitünőbb mázoló-szer puha padló számára. 1 nagy palack ára 1 frt 35 kr, 1 kis palack ára 68 kr.

Viaszk-kenőcs
legjobb és legegyszerübb beeresztő-szer kemény padló számára. Egy kócsig ára 60 kr.

Arany-fénymáz
képkeretek stb. bearanyozására. Egy kis palack ára 20 kr.

Mindenkor kapható:
Heindlhofer Róbertnél Zomborban.
12—12

Árlejtési hirdetmény.

A Ferencz-csatorna részv. társulat, a Ferencz József-zsilip állomásán egy 3580 frt 16 kr összeggel költségelt csárda-épület épitésére **f. évi október hó 28-án délelőtt 9 órára** az alulirott hivatalban megtartandó irásbeli zárt ajánlatokkal egybekötött szóbeli árlejtést hirdet.

A terv, költségvetés és árlejtési feltételek alulirott hivatalnál megtekinthetők.

Kis-Sztapár u. p. Uj-Szivac.

A Ferencz-csatorna fenntartási osztálya és főmérnöki hivatala.

3—2

1865. szám.
kig. 1894.

Pályázati hirdetmény.

Mélykut községben egy községi kisdedóvónői és a kisdedóvodában alkalmazandó dajkai állásra ezennel pályázat nyittatik.

A községi kisdedóvónői állás évi javadalma o. é. 300 frt készpénz fizetés és 80 frt lakbér.

A kisdedóvodai dajka évi javadalma 120 forint készpénz fizetés és 25 frt lakbér, esetleg az óvodai helyiségben természetbeni lakás.

Felhivatnak pályázni szándékozók, hogy az 1891. évi 15. t. c. értelmében felszerelt kérvényüket **folyó hó 17-éig** a községi kisdedóvodai felügyelői bizottságra cimezve az alulirt községi elüljáróságnál nyujtsák be.

Kelt Mélykuton, 1894. évi október hó 4-én.

Lajthay Benjámin, jegyző. 3—1 **Balog László,** községi biró.

Vendégfogadó bérbeadás esetleg eladás.

Van szerencsém a t. c. közönség becses tudomására juttatni, hogy **Szt-Tamáson** levő, csinosan s teljesen berendezett jó hirben álló

vendégfogadómat

több évre **azonnal** bérbe adni esetleg italkészlettel és berendezéssel együtt örökáron eladni szándékozom.

A feltételek nálam megtudhatók.

Jarmer Lipót,
vendégfogadós Szt-Tamáson.

3—2

1825. szám.
kig. 1894.

Pályázati hirdetmény.

Mélykut községben leköszönés folytán üresedésbe jött s évi 360 frttal javadalmazott rendőrvezetői állásra ezennel pályázat nyittatik. Felhivatnak pályázni szándékozók, hogy feddhetlen előéletük s eddigi alkalmaztatásukról szóló községi-, testi épségükről szóló orvosi bizonyitványaikkal felszerelt és sajátkezüleg irt kérvényeiket **folyó évi október hó 15-ig** az alulirt elöljáróságnál nyujtsák be. A közbiztonsági szolgálatnál alkalmazásban levők s a kiszolgált katonai altisztek előnynyel birnak.

Mélykuton, 1894. évi szeptember hó 30-án.

Lajthay Benjámin, jegyző. 3—2 **Balog László,** biró.

Pályázat.

A katymári róm. kath. népiskolánál egy ujonnan szervezett német-magyar tannyelvű tanitói állomásra pályázat nyittatik. Ez állomás javadalma évi 400 frt fizetés és lakbér 80 frt. Kötelessége az iskolaszék által kijelölendő osztályban a mindennapi és az ismétlő tanköteleseket tanitani. Csak férfi-tanitók pályázhatnak, a kik kérvényüket a katymári róm. kath. iskolaszékre cimezve **október 28-ig** főt. Tormásy Gábor esperes-plébános urhoz Katymárra (Bácsmegye) küldjék. Fizetését állomása elfoglalása napjától fogja huzni, ami iránt értesitést fog kapni.

Katymár, 1894. évi szeptember hó 25-én.

3—3 **Az iskolaszék.**

* **Őszi és téli ujdonságok!** *

Őszi és téli ujdonságok!

A n. é. közönség szives figyelmébe ajánlom saját kötődémben készült

ŐSZI ÉS TÉLI ÁRUKAT

u. m.: **harisnyák, tricot derekak, alsószoknyák, gyermek ruhácskák, sapkák, keztyűk, gamaschnik** stb., melyek igen olcsó áron adatnak el.

Kötőpamutban nagy raktár!

Tisztelettel
Engel Mór,
Zomborban.

Őszi és téli ujdonságok!

* **Őszi és téli ujdonságok!** *

Fichtl Károly, gépész és mechanikus

ZOMBOR, Fehér hajó szálloda bérlője.

PUCH JÁNOS és TÁRSA Grác, styria-kerékpárok, HILLMAN, HERBERT és COOPER Coventry (Angolország) premier-kerékpárok képviselője.

20—20

Valódi angol, francia és német
kerékpárok nagy raktára.
Dús választék! Olcsó árak! Legkitünőbb minőség!

Ajánlja magát egyuttal mint szakmechanikus **házi és szoba-telegráfok, távbeszélők** (telefon), **villámháritók** és hasonló mechanikai munkák végzésére.

Kerékpár- és varrógép-javitásokat a legelőnyösebb és jutányosabb árakon eszközöl.

Árjegyzék kivánatra ingyen.

Zombor. Bittermann Nándor könyv- és könyomdájából.